

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ

УДК 378.6

Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту — одна з десятки кращих економічних кафедр в Україні

Володимир Дикань,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри,

Ірина Назаренко,
кандидат економічних наук, доцент,
Український державний університет залізничного транспорту

Економіка — це найбільше мистецтво в світі — мистецтво створення благ для задоволення найнеобхідніших потреб людини.

Для виходу економіки України з кризи та забезпечення її зростання необхідним є налагодження промислового, сільськогосподарського та іншого бізнесу, націленого на створення благ, що забезпечать потреби населення нашої країни.

Для досягнення заданих стратегічних цілей, звичайно, необхідні кваліфіковані спеціалісти, які володіють теоретичною та практичною базами з питань створення та організації підприємств малого,

середнього та крупного бізнесу, а також їх ефективного подальшого розвитку для забезпечення виробництва конкурентоспроможних товарів та послуг відповідно до потреб населення.

Сьогодні наявна хибна думка, що економістів, як і юристів, українські ВНЗ випустили забагато, і більше немає потреби у нарощуванні їх кількості. Дійсно, бум на ці спеціальності прийшовся на 2000 — 2010 роки, і тепер пішов на спад. Але чи замислюються люди над тим, що

при наявності великого числа лікарів як важко знайти того, хто вилікує? При великій кількості будівельників — знайти того, хто якісно побудує? При надлишку ремонтників — знайти того, хто дійсно відремонтує?

Так само з економістами — можливо, їх і багато, але великі, середні й малі підприємства шукають потрібного фахівця та не можуть знайти, влаштовують тестування при прийомі на роботу — і не можуть вибрати! Адже якість підготовки економістів значно різниться в залежності від ВНЗ та кафедри.

Кафедра «Економіка та управління виробничим і комерційним бізнесом» Українського державного університету залізничного транспорту є лідером у підготовці саме таких висококваліфікованих спеціалістів, яких потребують наші вітчизняні підприємства.

Наші випускники — бакалаври та магістри за спеціальностями «Економіка» (освітня програма підготовки «Економіка підприємства») та «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (освітня програма підготовки «Підприємництво») — мають широку сферу застосування своїх знань, вмінь та навичок:

- у виробничій діяльності підприємств будь-якої галузі економіки (промисловість, транспорт, сільське господарство, торгівля, сфера послуг та ін.);
- у підприємстві, великому, середньому та малому бізнесі;
- у торгівельній та біржовій діяльності;
- у науковій та проектно-конструкторській діяльності технопарків, дослідних інститутів, конструкторських бюро, та ін.;
- в управлінській діяльності підприємств та державних органів самоврядування (місцеві органи влади, міські та обласні адміністрації та ін.);
- в освітній діяльності (аспіранти, викладачі, кандидати та доктори наук, доценти та професори економічного напрямку).

Підготовка здійснюється за денною та заочною, повною та скороченою формами навчання.

Кафедра «Економіка та управління виробничим і комерційним бізнесом» — це одна з шести кафедр економічного факультету УкрДУЗТ, яка виступає локомотивом прогреса не тільки на факультеті, а й в Університеті в цілому. За роки існування кафедри (з 2001 р.) завдяки наявності при ній спеціалізованої Вченої Ради Д 64.820.05 з захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» й «Економіка та управління національним господарством» відбувся захист 16 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, 134 дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, з них частина — роботи викладачів економічного факультету УкрДУЗТ. Головою ради є завідувач кафедри проф. В. Л. Дикань.

Індекс Хірша кафедри (h-індекс) (наукометричний показник, який визначає місце колективу кафедри в науковому середовищі країни) на 24.03.2017 р. складає 20, що дає можливість входити у десятку кращих кафедр економічного напрямку та бути на 60-му місці з 559-ти кафедр всіх напрямків України.

Детальніше про історію кафедри. Кафедру економіки, організації та управління підприємством було засновано у 2001 р. У січні 2014 р. вона отримала нову назву — кафедра Економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом.

З першого року заснування кафедру очолив відомий вчений-економіст, д.е.н., професор, академік Транспортної академії України, заслужений будівельник України, почесний залізничник В. Л. Дикань, багатий практичний досвід якого дозволяє максимально наблизити підготовку конкурентоспроможних фахівців з економіки промисловості та транспорту до сучасних потреб ринку.

Навчальний процес на кафедрі забезпечують 25 викладачів, зокрема чотири доктори наук, професори та 18 кандидатів наук, доцентів, а також чотири особи навчально-допоміжного персоналу.

До 2015 р. кафедра здійснювала підготовку фахівців за спеціальністю «Економіка підприємства», а нині — за спеціальностями «Економіка» та «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Загальний контингент студентів за спеціальністю «Економіка підприємства» складає близько 500 чоловік, які отримують освіту за денною та заочною формами навчання на бюджетній та контрактній основі. Також кафедра готує спеціалістів за скороченою формою навчання на базі комплексу «ВНЗ-технікум».

Весь професорсько-викладацький склад кафедри має величезний практичний досвід роботи на різних підприємствах транспорту і промисловості. Зокрема, завідувач кафедри проф., д.е.н. В.Л. Дикань був генеральним директором АКЗТ «Харківський завод Проммонтажелектроніка» — ЮБіСі Про-мо протягом 22 років; проф., д.е.н. Компанієць В.В. — завідувачем лабораторії економічного аналізу ПАТ «Проммонтажелектроніка»; проф., д.т.н. Калабухін Ю.Є. працював у локомотивному депо Основа, також був науковим співробітником та

завідувачем Галузевої науково-дослідної лабораторії.

Для вдосконалення самостійної роботи студентів професорсько-викладацький склад кафедри постійно готує та видає науково-методичну літературу, яка обов'язково застосовується у навчальному процесі. За час існування кафедри загальна кількість таких робіт складає 29 підручників та навчальних посібників, які затверджено Міністерством освіти і науки України як підручники для студентів ВНЗ, а також понад 210 методичних розробок.

Науково-методична література, підготовлена професорсько-викладацьким складом кафедри, щороку посідає перші місця в конкурсі науково-методичної літератури в Українському державному університеті залізничного транспорту. Підручник «Економіка праці на підприємствах залізничного транспорту» був представлений на отримання Державної премії в галузі науки і техніки в 2015 р.

На базі кафедри ЕУВКБ працює потужна наукова школа, яку очолює учень та колега видатного вченого, визнаного

світовою спільнотою, директора Інституту економіки академії наук України, академіка І.І. Лукінова — Дикань Володимир Леонідович.

Як зазначав І.І. Лукінов, «стратегічна ціль — у кінцевому підсумку зводиться до створення на фундаменті всього кращого, що нагромаджено людством, міцної, соціально орієнтованої і конкурентоспроможної економіки країни, яка б характеризувалася ринковим динамізмом, високим технологічним і організаційно-управлінським рівнем, структурною збалансованістю, товарно-грошовою бездефіцитністю і достойним життям свого народу. Першочерговою проблемою є досягнення виробництва валового національного продукту і доходу на душу населення на рівні високорозвинутих країн, без чого неможливо реалізувати на здоровій економічній основі необхідні соціальні програми». Саме на досягнення таких стратегічних цілей спрямовані дослідження наукової школи В.Л. Диканя, під керівництвом якого підготовлено та захищено 12 докторів та 41 кандидат економічних наук.

Основними напрямками досліджень наукової школи є:

- «Забезпечення конкурентоздатності підприємств в умовах ринкової економіки».
- «Економічна безпека підприємства».
- «Стратегічне управління підприємством».
- «Державне регулювання економікою».
- «Міжнародні транспортні коридори та логістичні центри».

Результати досліджень знаходять відображення в наукових публікаціях, дисертаційних роботах аспірантів та здобувачів кафедри.

Підготовка науково-педагогічних кадрів здійснюється через аспірантуру та докторантуру за спеціальностями «Економіка» (за напрямом «Економіка підприємства») й «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» (за напрямом «Підприємство»).

Нині кафедра готує п'ятьох аспірантів та двох здобувачів. Тематика поданих до захисту дисертацій та робіт, які ще готуються, визначається основними напрямками науково-дослідної діяльності кафедри та факультету.

З 2002 р. при кафедрі діє редакційна рада збірника наукових праць «Вісник економіки транспорту і промисловості», який публікується чотири рази на рік та входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Постанови ВАК України №1-05/6 від 11.06.2003 р., Постанови ВАК України №1-05/4 від 14.10.2009 р., Наказу МОН України від 21 грудня 2015 р., № 1328.

Індекс Хірша збірника (наукометричний показник, який визначає місце збірника у науковому середовищі країни) складає 15, що дозволяє йому увійти до 30 кращих журналів України.

Збірник, включений до міжнародних наукометричних баз Index Copernicus (ICV 2015: 40.96), РИНЦ (elibrary.ru), має бібліометричні та реферативні бази в розділі наукової періодики на сайті національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, науковій періодиці України (УРАН), GoogleScholar.

Основною тематикою статей Вісника є висвітлення питань щодо державного регулювання економіки країни, економіки підприємства, проблем транспортного комплексу України, соціально-економічних відносин, інвестиційної та інноваційної діяльності, менеджменту та маркетингу, економічної психології, етики, моралі та культури бізнесу та інших загально-економічних питань.

За 2002 — 2016 рр. випущено 55 номерів збірника. Робочими мовами збірника є українська, російська, англійська.

До складу редакційної колегії «Вісника економіки транспорту і промисловості» входять відомі фахівці галузевих підприємств і вищих навчальних закладів, зокрема 19 докторів економічних

наук, 2 доктори технічних наук, 3 доктори філософії, 1 кандидат економічних наук, з яких 7 провідних вчених зарубіжних країн (Польщі, Естонії, Білорусії, РФ), 11 представників Українського державного університету залізничного транспорту.

Це видання розраховане не тільки для науковців, а й для практиків, які черпають із нього чимало корисного для своєї діяльності.

З 2004 р. кафедра є співорганізатором 12 науково-практичних міжнародних конференцій «Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України», яка з 2015 р. змінила напрямок роботи на «Міжнародні транспортні коридори та корпоративна логістика». Конференція проводиться:

- за підтримки Міносвіти, Міністерства інфраструктури, Транспортної Академії України, ПАТ «Українська залізниця»;
- за участю Conservatoire national des arts et métiers (France), Institute of automatic control telematics of transport (Poland), Петербурзького державного університету шляхів сполучення, Білоруського державного університету транспорту.

Науково-дослідна робота

Протягом 2005 — 2015 р. науковці кафедри співпрацювали з Міністерством інфраструктури України, Укрзалізницею, Південною залізницею в межах наступної науково-дослідної діяльності:

- «Рекомендації з формування та техніко-економічного обґрунтування розрахунків собівартості пасажирських перевезень далекого сполучення в тарифних цінах. Методика нарахування собівартості пасажирських перевезень далекого сполучення».
- «Методичні аспекти удосконалення вантажних залізничних тарифів на основі врахування попиту на перевезення».
- «Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів».

- «Забезпечення конкурентоздатності промислових підприємств залізничного транспорту».
- «Розробка техніко-економічних розрахунків та пропозицій по перевантажуванню залізобетонних мостів на коліях транспортних коридорів».
- «Забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту в логістичній системі».
- «Дослідження та розробка організаційно-економічного механізму інвестиційно-інноваційної діяльності залізничного комплексу на принципах інтеграції».
- «Розробка методичних положень і забезпечення конкурентоспроможності національної мережі залізничних міжнародних транспортних коридорів».
- «Дослідження та розробка методичних положень із забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту з урахуванням соціально-господарської відповідальності підприємств залізничного транспорту».

Зовнішні зв'язки: міжнародні, з іншими вузами, з підприємствами

Кафедра підтримує ділові наукові стосунки з науковими та навчальними закладами: Дніпропетровським національним університетом залізничного транспорту ім. В. Лазаряна, Харківським національним автомобільно-дорожнім університетом, Київським національним економічним університетом, Одеським національним економічним університетом, Національним університетом «Львівська політехніка», Одеським національним морським університетом, Одеською національною морською академією, Університетом економіки (Польща), Консерваторією мистецтв і ремесел (Франція) та іншими. В названих підрозділах проходять апробацію майбутні кандидатські та докторські дисертації, проводяться науково-методичні семінари. Налагоджені ділові зв'язки з науковими закладами:

Інститутом економіки НАН України, ПАТ «Українська залізниця», Регіональна філія «Південна залізниця», ВНІЗТом (м. Москва) та іншими.

Встановлені ділові зв'язки з економічними кафедрами Московського державного університету шляхів сполучення, Санкт-Петербурзького державного університету шляхів сполучення, Білоруського державного університету транспорту, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця, Національного політехнічного університету «Харківський політехнічний інститут», Харківського національного університету будівництва та архітектури, Державного економіко-технологічного університету транспорту, Одеського національного морського університету, а також технікумами залізничного транспорту України.

В рамках університету кафедра активно бере участь у міжнародному проекті *TEMPUS IV*, головною метою якого є адаптувати навчання в університетах залізничного транспорту до зростаючих потреб високошвидкісного залізничного руху. Основними партнерами, в межах цього проекту, є:

- Національна школа майстерності та професій, Франція;
- Національне об'єднання залізниць Франції, SNCF;
- Ризький технічний університет, Латвія;
- Радомський технічний університет, Польща;
- Польські залізниці, РКР PLK;
- Московський державний університет шляхів сполучення, Росія;
- Петербурзький державний університет шляхів сполучення, Росія;
- Відкрите акціонерне товариство «Російські залізниці», РЖД;
- Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту;
- Українська державна академія залізничного транспорту, Україна;
- Державна адміністрація залізнич-

ного транспорту України, Укрзалізниця.

В межах цього проекту здійснюється підготовка магістрів з отриманням двох дипломів — українського та французького.

При кафедрі успішно працює *Студентський науковий центр*.

Напрями науково-дослідної роботи студентів, яка здійснюється у Студентському науковому центрі у межах наукової школи кафедри:

- міжнародні транспортні коридори та корпоративна логістика, організація швидкісного руху, створення сучасних інформаційно-логістичних центрів;
- забезпечення конкурентоспроможності підприємств;
- економічна безпека підприємств промисловості та транспорту;
- економічна психологія та етика підприємницької діяльності;
- розвиток підприємництва в Україні;
- управління бізнесом;
- підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Студенти кафедри неодноразово посідали призові місця в міських, регіональних, всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах дипломних робіт, які проводились в Київському національному економічному університеті, Одеському національному економічному університеті, Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті, Українському державному університеті залізничного транспорту, Інституті економіки та менеджменту Національного авіаційного університету, Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут», Кременчуцькому національному університеті ім. М. Остроградського. За останні десять років студенти кафедри були нагороджені дипломами I ступеня Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт — 7 студентів, дипломами II ступеня — 9 студентів, дипломами III ступеня — 9

студентів та понад 30 студентів отримали заохочувальні грамоти.

Наші випускники успішно працюють не тільки на підприємствах залізничного транспорту (у тому числі на найвищих керівних посадах), а й в інших сферах матеріального виробництва, сфері послуг, державного управління: економістами, бухгалтерами, аналітиками, менеджерами, комерційними директорами на промислових підприємствах (наприклад, ООО «Укрелектро-сетъстрой», ТОВ «Погребищенський завод «Ідеал», ТОВ «Європа-Транс ЛТД» та ін.), на різних керівних посадах у науково-дослідних інститутах (ТОВ «Інститут проектування інфраструктури транспорту» та ін.), в органах державного управління (Харківська міська рада, Східна ОДП м. Харкова ГУ ДФС у Харківській області та ін.), в інвестиційно-консалтингових фірмах, в провідних українських і зарубіжних компаніях, у сфері освіти і на-

уки. Багато наших випускників успішно започаткувати власну справу, зокрема у сфері інтелектуального бізнесу (консалтинг та ін.).

Колектив кафедри впроваджує нові, сучасні технології навчання у процес підготовки бакалаврів та магістрів, використовує ділові ігри, навчальні аудіо- та відеоматеріали тощо, планує розширення переліку спеціальностей (зокрема, впровадження нової спеціальності — «Економічна кібернетика»).

Крім надання професійних знань, наша кафедра виховує майбутніх фахівців у дусі патріотизму та духовно-моральних цінностей (дисципліни «Моральні основи економіки та підприємницької діяльності», «Економічна психологія», «Етичні основи бізнесу»), щоб вони докладали усіх зусиль для процвітання нашої рідної України.

10.03.2017